

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PE-2011

[6560]-36

B.A. LL.B. - IV

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss in detailed that when the employer is liable to pay the compensation?
- Q2) Write in nutshell the important provisions on licensing of contractors under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.
- Q3) Describe what is "Industry" and changing scenario of term Industry after the case of Bangalore Water Supply vs. A Rajappa (AIR 1978).
- Q4) Explain the Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy in reference with the labour legislations in India.
- Q5) What are the health measures provided under the Factories Act 1948?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Briefly narrate the statutory provision regarding employment of women & children in factories in India.
- Q7) List out the unfair labour practices under the Maharashtra Recognition of Trade Unions Act.
- Q8) Discuss permissible deductions from wages under the Payment of Wages Act 1936.
- Q9) Discuss types of wages and various committees constituted under the Minimum Wages Act, 1948.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write a short notes on any three :

- a) Strike & Lock-out
- b) Notional Extension Theory
- c) Contract Labour
- d) Lay Off
- e) Doctrine of added peril

Total No. of Questions : 10]

PE-2011

[6560]-36

B.A. LL.B. - IV

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0801 : कामगार आणि औद्योगिक कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) सविस्तर चर्चा करा की नियोक्ता नुकसान भरपाई देण्यास कधी जबाबदार आहे?
- प्रश्न 2) कंत्राटी कामगार सेवा (विनियमन आणि उच्चाटन) अधिनियम, 1970 अंतर्गत कंत्राटदारांच्या परवान्यावरील महत्त्वाच्या तरतुदी थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 3) बंगलोर पाणी पुरवठा विरुद्ध ए राजप्पा (AIR 1978) प्रकरणानंतर उद्योगाची बदलती परिभाषा काय आहे याचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4) भारतातील कामगार कायद्यांच्या संदर्भात भारतीयराजघटनेतील मूलभूत अधिकार आणि मार्गदर्शक तत्त्वे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) कोणते आरोग्य उपाय कारखाना कायदा 1948 अंतर्गत प्रदान केलेले आहेत?

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतातील कारखान्यांमध्ये महिला आणि बालकांच्या रोजगारासंबंधीच्या वैधानिक तरतुदीचे थोडक्यात वर्णन करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र कामगार संघटना मान्यता आणि अनुचित कामगार प्रथा प्रतिबंधक कायदा, 1971 अंतर्गत अनुचित कामगार पद्धतींची यादी करा व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) वेतन देय कायदा 1936 अंतर्गत वेतनातून अनुज्ञेय कपातीची चर्चा करा.
- प्रश्न 9) किष्काळ वेतन कायदा, 1948 अंतर्गत वेतनाचे प्रकार आणि स्थापन केलेल्या विविध समित्यांची चर्चा करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीपा लिहा :
- अ) संप आणि ताळेबंद
- ब) काल्पनिक विस्तार सिद्धांत
- क) कंत्राटी कामगार
- ड) काम बंद (Lay off)
- इ) अरिक्कत धोक्याचा सिद्धांत

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3197

[Total No. of Pages : 4

[6560]-37

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer Question no. 10 from Part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain the meaning, character and types of Law.

Q2) Elucidate on the Positivist School of Jurisprudence.

Q3) Define Ownership. Explain the characteristic, subject-matter and kinds of Ownership.

Q4) Discuss Definition, Nature and Classification of Title.

Q5) Discuss Definition, Nature and Kinds of Liability.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Write a detailed note on the Feministic School of Jurisprudence.
- Q7)** What do you mean by Obligation? Discuss Solidary Obligations and Sources of Obligations.
- Q8)** Discuss in brief the Marx and Justice, Morality and Human Rights.
- Q9)** Elucidate on the classification of Legal Rights and Duties.

PART - C

Q10) Write Short Notes on any three of the following : **[3 × 5 = 15]**

- a) Precedent as a Source of Law
- b) Legal Status of Lower Animals, Dead persons, Unborn Persons
- c) Social Contract Theory
- d) Hugo Grotius
- e) Custom as a Source of Law

PE-3197

[6560]-37

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
 - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
 - 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कायद्याचा अर्थ, स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) सकारात्मकतावादी न्यायशास्त्राचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 3) मालकीची व्याख्या करा. मालकीचे वैशिष्ट्य, विषय आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) शीर्षकची व्याख्या, स्वरूप आणि वर्गीकरण यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 5) दायित्वाची व्याख्या, स्वरूप आणि प्रकार यावर चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) स्त्रीवादी न्यायशास्त्राच्या शाळेवर सविस्तर नोंद लिहा.
- प्रश्न 7) बंधन म्हणजे काय? ठोस बंधने आणि बंधनांचे स्रोत यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) मार्क्स आणि न्याय, नैतिकता आणि मानवी हक्क यावर थोडक्यात चर्चा करा.
- प्रश्न 9) कायदेशीर हक्क आणि कर्तव्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन वर टिपा लिहा :

[3 × 5 = 15]

- अ) कायद्याचा स्रोत म्हणून न्यायालयीन निर्णय
- ब) कनिष्ठ प्राणी, मृत व्यक्ती, अजन्मे व्यक्तींची कायदेशीर स्थिती
- क) सामाजिक करार सिद्धांत
- ड) ह्यूगो ग्रोटियस
- इ) कायद्याचा स्रोत म्हणून प्रथा

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 10]

PE-2012

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6560]-38

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0803: LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer Question no. 10 from Part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the cases in which 'statements by persons who cannot be called as witnesses' are relevant.
- Q2) Discuss the general principles of burden of proof.
- Q3) "Every person is competent to testify as a witness" Comment."
- Q4) "Accomplice is unworthy of credit unless corroborated in material particulars". Discuss.
- Q5) State the essentials of Dying Declaration. Is a dying declaration admissible if the person making it happens to recover? Explain.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the relevancy of motive, preparation and conduct under the Evidence Act. Explain the relevancy of motive, preparation and conduct under the Evidence Act 2023.
- Q7)** Define Public Documents. How they are proved?
- Q8)** What are privileged Communications? Can a wife be compelled to give evidence against her husband in civil or criminal cases?
- Q9)** Explain the doctrine of Estoppel in detail and state whether it is applicable against minor?

PART - C

Q10) Write short note (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Res Gestae.
- b) Hostile witness.
- c) Expert Opinion.
- d) Leading questions
- e) Cross Examinations

Total No. of Questions : 10]

PE-2012

[6560]-38

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0803: LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तर द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) ज्या प्रकरणांमध्ये 'साक्षीदार म्हणून बोलावले जाऊ शकत नाही अशा व्यक्तीची विधाने' संबंधित आहेत त्या प्रकरणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) शबिताचा भार याच्याशी संबंधित सामान्य तत्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) "प्रत्येक व्यक्ती साक्षीदार म्हणून साक्ष देण्यास सक्षम आहे" टिप्पणी करा.
- प्रश्न 4) जोपर्यंत भौतिक/वस्तुस्थिती तपशीलांमध्ये पुष्टी मिळत नाही तोपर्यंत सहअपराधी हा विश्वास ठेवण्यास अयोग्य आहे. चर्चा करा.
- प्रश्न 5) मृत्यू पूर्व जबानी चे आवश्यक मुद्दे सांगा. मृत्यू पूर्व जबानी दिल्यानंतर, व्यक्ती जर जिवंत राहत असेल तर तो जबानी कायदेशीर रित्या स्वीकारल्या जाईल का?

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतीय साक्ष अधिनियम, 2023 च्या अंतर्गत हेतू, पूर्व तयारी आणि वर्तन यांची संबद्धता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) सार्वजनिक दस्तऐवज ची व्याख्या करा. ते कसे सिद्ध केले जातात?
- प्रश्न 8) विशेष संरक्षण/अधिकार असलेले संवाद/संप्रेषण म्हणजे काय? दिवाणी किंवा फौजदारी प्रकरणांमध्ये पत्नीला तिच्या पतीविरुद्ध साक्ष देण्यास भाग पाडले जाऊ शकते का? चर्चा करा.
- प्रश्न 9) प्रतिष्ठित हो सिद्धांत सविस्तरपणे स्पष्ट करा आणि तो अल्पवयीन मुलांना लागू आहे का ते सांगा.

भाग - क

- प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[3 × 5 = 15]

- अ) रेस गेस्टी
ब) फितूर झालेला साक्षीदार
क) तज्ञांचे मत
ड) उत्तरसूचक प्रश्न
इ) उलट तपासणी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3198

[Total No. of Pages : 4

[6560]-39

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LP 0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(Practical Training Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from part C as directed. Each question No. 10 is for 5 marks.

PART - A

[3×15=45]

- Q1) Discuss the need of alternative models of dispute settlement along with their features and limitations.
- Q2) Explain the procedure laid down for "Conduct of Arbitral Proceedings" under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q3) Explain Negotiation as a form of alternative dispute resolution. Also comment upon types of negotiations.
- Q4) Discuss the jurisdiction of the 'Arbitral Tribunal' under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q5) Discuss the concept of conciliation under Arbitration and conciliation Act, 1996. Also explain the role of conciliator.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the powers and functions of NALSA under the Legal Services Authority Act, 1987.
- Q7)** Explain the formation, essentials & validity of arbitration agreement.
- Q8)** Critically examine the provisions relating to appointment and the role of conciliator in the settlement of dispute under the Arbitration & Conciliation Act, 1996.
- Q9)** Discuss the setting aside of arbitral Award.

PART - C

Q10) Write short notes on any three.

[3×5=15]

- a) Appealable orders under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- b) Conciliation and mediation.
- c) Powers of Arbitrator.
- d) Lok Adalat
- e) Interim measures for arbitration

Total No. of Questions : 10]

PE3198

[6560]-39

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LP 0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(Practical Training Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहेत.
 - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहेत.
 - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) विवाद मिटवण्याच्या पर्यायी मॉडेलसची वैशिष्ट्ये आणि मर्यादाची चर्चा करा.

प्र.2) लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 अंतर्गत "कंडक्ट ऑफ आर्बिट्रल प्रोसीडिंग्ज" साठी निर्धारित केलेली प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.3) पर्यायी विवाद निराकरणाचा एक प्रकार म्हणून वाटाघाटी स्पष्ट करा. वाटाघाटीच्या प्रकारावर देखील टिप्पणी द्या.

प्र.4) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत लवाद न्यायाधिकरण च्या अधिकारक्षेत्रावर चर्चा करा.

प्र.5) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत सलोख्याच्या संकल्पनेची चर्चा करा. तसेच सामंजसाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.6) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 अंतर्गत NALSA चे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

प्र.7) लवाद कराराची निर्मिती, आवश्यक गोष्टी आणि वैधता स्पष्ट करा.

प्र.8) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत विवादाच्या निपटारामध्ये नियुक्ती आणि सामंजस्यकर्त्याच्या भूमिकेशी संबंधित तरतुदीचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.9) लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याबाबत चर्चा करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत अपील करण्यायोग्य आदेश
- ब) समेट आणि मध्यस्थी
- क) लवादाचे अधिकार
- ड) लोकअदालत
- इ) लवादासाठी अंतरिम उपाय

Total No. of Questions : 10]

PE2084

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6561]-148

Second Year LL.B.

LDSE - 0805 : (a) HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE
(2023 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any two questions from Part A. Each question in part A is for 15 Marks.
- 2) Answer any three questions from Part B. Each question in part B is for 10 Marks.
- 3) Answer any two questions from Part C as directed. Each question is for 5 Marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[2×15=30]

- Q1) Explain in detail the First-Generation Human rights with special reference to Part III of the Indian Constitution.
- Q2) What is the meaning of 'Vulnerable and Disadvantaged Groups'? Discuss the Social and Economic Status of Women and Children.
- Q3) Write a detailed note on the human rights-related provisions of the Charter of United Nations, with special emphasis on its preamble.
- Q4) Discuss the powers and function of the Committee on Elimination of Discrimination Against Women under CEDAW 1979.

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

- Q5)** Critically examine the powers and functions of National Human Rights Commission.
- Q6)** Examine the role of Judiciary in the enforcement of human rights in the Indian context with the help of decided cases.
- Q7)** Write a note on the powers and functions of the Human Rights Committee under ICCPR.
- Q8)** Explain the terms Dignity, Equality, Justice and Morals as basic components of Human Rights and their significance.
- Q9)** Write a brief note on 'Group Rights'

PART - C

Q10) Write short notes on any two.

[2×5=10]

- a) Right to Religion
- b) Right to follow Customs
- c) Relationship of Science & Technology and Human Rights
- d) Human Rights Education

Total No. of Questions : 10]

PE2084

[6561]-148

Second Year LL.B.

LDSE - 0805 : (a) HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE
(2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग-क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

[2×15=30]

प्र.1) भारतीय राज्यघटनेच्या भाग 3 च्या विशेष संदर्भासह पहिल्या पिढीतील मानवी हक्कांचे सविस्तर विवेचन करा.

प्र.2) 'असुरक्षित व वंचित गट' म्हणजे काय? महिला व बालकांच्या सामाजिक व आर्थिक स्थितीवर चर्चा करा.

प्र.3) संयुक्त राष्ट्रांच्या चार्टरच्या मानवी हक्कांशी संबंधित तरतुदींवर सविस्तर नोंद लिहा, त्याच्या प्रस्तावनेवर विशेष भर द्या.

प्र.4) CEDAW, 1979 अंतर्गत महिलांवरील भेदभाव निर्मूलन समितीचे अधिकार व कार्य यांची चर्चा करा.

प्र.5) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाच्या अधिकारांचे आणि कार्याचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.6) भारतीय संदर्भात मानवी हक्कांच्या अंमलबजावणीत न्यायपालिकेची भूमिका निश्चित प्रकरणांच्या साहाय्याने तपासून घ्या.

प्र.7) आयसीसीपीआर (ICCPR) अंतर्गत मानवी हक्क समितीच्या अधिकारांवर आणि कार्यावर एक टीप लिहा.

प्र.8) मानवी हक्कांचे मूलभूत घटक म्हणून प्रतिष्ठा, समानता, न्याय आणि नैतिकता या संज्ञा स्पष्ट करा आणि त्याचे महत्त्व सांगा.

प्र.9) 'समूह हक्क' या विषयावर थोडक्यात टिपण लिहा.

प्र.10) लहान टीप लिहा. (कोणत्याही दोन)

[2×5=10]

- अ) धर्माचा अधिकार
- ब) सीमाशुल्कांचे पालन करण्याचा अधिकार
- क) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान आणि मानवी हक्कांचा संबंध
- ड) मानवी हक्क शिक्षण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2014

[Total No. of Pages : 4]

[6560]-41

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO-0806(B) : COMPETITION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 Marks.
- 2) Answer any 2 questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 Marks.
- 3) Answer any 3 questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Attempt any three of the following.

- Q1) What are horizontal agreements? Elaborate its types with relevant case laws.
- Q2) What do you understand by the expression "relevant product market" and "relevant geographical market"? What are the factors taken into consideration in deciding such relevancy?
- Q3) Discuss the provisions regulating combinations under the Competition Act, of 2002. Elucidate the procedure for investigation by the competition commission with reference to the recent case laws.
- Q4) What are vertical agreements? Elaborate its types with relevant case laws.
- Q5) Discuss the duties, powers, and functions of the Competition Commission of India.

P.T.O.

4/2

PART - B

[2 × 10 = 20]

Attempt any two of the following.

- Q6)** What are the remedies available in cases of abuse of dominance in competition law?
- Q7)** Explain the Appellant provisions under the Competition Act.
- Q8)** Elucidate the regulation of trade under the Constitutional Law of India.
- Q9)** Explain the evolution of Competition Law in India and U.S.A

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Short Notes (Attempt any Three of the following)

- a) Raghavan committee report.
- b) Cartel
- c) Sachar Committee
- d) Interrelation- Competition law and International Trade
- e) Bid rigging

Total No. of Questions : 10]

PE-2014

[6560]-41

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO-0806(B) : स्पर्धा कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग 'अ' मधील कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहेत.
- 2) भाग 'ब' मधील कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहेत.
- 3) भाग 'क' मधील कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'क' मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रयत्न करा.

- प्रश्न 1) द्वैतिज करार म्हणजे काय? संबंधित केस कायदांसह त्याचे प्रकार विस्तृत करा.
- प्रश्न 2) तुम्हाला अभिव्यक्तीद्वारे काय समजते "संबंधित उत्पादन बाजार" आणि "संबंधित भौगोलिक बाजार"? काय आहेत अशी प्रासंगिकता ठरवताना कोणते घटक विचारात घेतले जातात?
- प्रश्न 3) 2002 च्या स्पर्धा अधिनियमांतर्गत संयोजनांचे नियमन करणाऱ्या तरतुदींची चर्चा करा. नुकत्याच झालेल्या प्रकरणकायदांच्या संदर्भात स्पर्धा आयोगामार्फत चौकशीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) अनुलंब करार काय आहेत? संबंधित केस कायदांसह त्याचे प्रकार विस्तृत करा.
- प्रश्न 5) भारतीय स्पर्धा आयोगाची कर्तव्ये, अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

4/2

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रयत्न करा.

प्रश्न 6) स्पर्धा कायद्यातील वर्चस्वाचा गैरवापर झाल्यास कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?

प्रश्न 7) स्पर्धा कायद्यांतर्गत अपीलार्थी तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) भारताच्या घटनात्मक कायद्यानुसार व्यापाराचे नियमन स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) भारत आणि युएसए मधील स्पर्धा कायद्याची उत्क्रांती स्पष्ट करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) लहान टिपा (खालीलपैकी तीन प्रयत्न करा)

अ) राघवन समिती अहवाल

ब) कार्टेल

क) सच्चर समिती

ड) परस्परसंबंध - स्पर्धा कायदा आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार

इ) बिड हेराफेरी

ॐॐॐ

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2015

[Total No. of Pages : 4

[6560]-42

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0807 (C) : Vulnerable and Disadvantaged Groups and
Criminal Law

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 question in part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 question in part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 shorts notes in part C carrying 5 marks each.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss Legislative History ,objectives, definitions & Scope of The Dowry prohibition Act 1961.
- Q2) Explain criminal Law a tool of social change.
- Q3) Explain written content of pregnant woman and prohibition of comminuting the sex of fetus under The pre conception & pre natal diagnostic techniques Act 1994.
- Q4) Explain the role of Dowry prohibition officer.
- Q5) Discuss the procedure for recording statement of the child under POCSO Act 2012.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Define ponce or poncing under the immoral traffic Act 1956.
- Q7) Explain Atrocity under schedule caste & schedule tribes Act 1989.
- Q8) Discuss Untouchability and punishment under the protection of civil rights Act 1955.
- Q9) Explain special courts and special prosecutor under Scheduled Caste / Scheduled Tribe (Preventive of Atrocities) Rules, 1995.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Notes (any three)

[3 × 5 = 15]

- a) Definition of Dowry.
- b) Prostitute.
- c) Corrective Institution.
- d) Offences of Atrocities & punishment schedule caste & schedule tribes Act 1989.
- e) Power to court to impose collective fine under the protection of civil right Act 1955.

Total No. of Questions : 10]

PE-2015

[6560]-42

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0807 (C) : असुरक्षित आणि वंचित गट आणि गुन्हेगारी कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणतेही 3 प्रश्न करून लिहा.
- 2) भाग ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणतेही 2 प्रश्न लिहा.
- 3) भाग क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेल्या कोणत्याही 3 छोट्या नोट्स लिहा.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) हुंडा बंदी कायदा 1961 च्या विधानाचा इतिहास, उद्दिष्टे, व्याख्या आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) गुन्हेगारी कायदा हे सामाजिक बदलाचे साधन समजावून सांगा.
- प्रश्न 3) गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र अधिनियम 1994 अंतर्गत गरोदर स्त्रीची लेखी सामग्री आणि गर्भाच्या लिंगाशी संवाद साधण्यास मनाई स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) हुंडा प्रतिबंधक अधिकाऱ्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) POCSO कायदा 2012 अंतर्गत मुलाचे स्टेटमेंट रेकॉर्ड करण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) अनैतिक वाहतूक कायदा 1956 अंतर्गत पोन्स किंवा पोन्सिंगची व्याख्या करा.
- प्रश्न 7) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती कायदा 1989 अंतर्गत अॅट्रॉसिटी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) नागरी हक्क संरक्षण कायदा 1955 अंतर्गत अस्पृश्यता आणि शिक्षा यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 9) अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) नियम, 1995 अंतर्गत विशेष न्यायालये आणि विशेष अभियोक्ता स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) नोट्स लिहा : (कोणत्याही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) हुंड्याची व्याख्या
- ब) वेश्या व्यवसाय
- क) सुधारात्मक संस्था
- ड) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती कायदा 1989 अत्याचार आणि शिक्षा
- इ) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955 अंतर्गत सामूहिक दंड आकारण्याचा न्यायालयाला अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2016

[Total No. of Pages : 4

[6560]-43

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0808 (D) : Civil Minor Acts

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Interest Act, 1978 is a Comprehensive Legislation which regulates interest in civil matters. Discuss critically.
- Q2) Explain the concept of negotiable instrument and discuss different kinds of Negotiable Instruments under Negotiable Instrument Act, 1881
- Q3) Discuss the provisions of stamp duty and registration charges under Maharashtra Stamp Act, 1958.
- Q4) Discuss the registration of documents and consequences of non-registration under the Registration Act, 1908
- Q5) Evaluate the salient features of Suits Valuation Act, 1887.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Explain the provisions relating to establishment of District Courts under The Maharashtra Civil Courts Act, 1869.
- Q7) Discuss the important provisions of the Maharashtra Court Fees Act,
- Q8) Describe the provisions of Indian Registration Act, 1908 relating to establishment of authorities and their power and duties.
- Q9) Explain the provisions relating to essentials of the promissory note.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write short notes on any three.

[3 × 5 = 15]

- a) Valuation of suits relating to land under The Suits Valuation Act, 1887.
- b) Section 34 of the Code of Civil Procedure
- c) Refund of Court Fees
- d) Registration of Wills
- e) Jurisdiction under Negotiable Instrument Act.

Total No. of Questions : 10]

PE-2016

[6560]-43

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0808 (D) : Civil Minor Acts

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) व्याज कायदा, 1978 हा एक सर्वसमावेशक कायदा जो दिवाणी (civil) बाबींमध्ये स्वारस्य नियंत्रित करतो. टीकात्मकपणे चर्चा करा.
 प्रश्न 2) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंटची संकल्पना स्पष्ट करा आणि निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ऍक्ट, 1881 अंतर्गत विविध प्रकारच्या निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्सची चर्चा करा.
 प्रश्न 3) महाराष्ट्र मुद्रांक कायदा, 1958 अंतर्गत मुद्रांक शुल्क आणि नोंदणी शुल्काच्या नियमांची चर्चा करा.
 प्रश्न 4) नोंदणी कायदा, 1908 अंतर्गत दस्तऐवजांची नोंदणी आणि नोंदणी न केल्यामुळे होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
 प्रश्न 5) सूट व्हॅल्यूएशन ऍक्ट, 1887 च्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र दिवाणी न्यायालय अधिनियम, 1869 अंतर्गत जिल्हा न्यायालयांच्या स्थापनेशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
 प्रश्न 7) महाराष्ट्र न्यायालय फी कायद्यातील महत्वाच्या तरतुदींची चर्चा करा.
 प्रश्न 8) भारतीय नोंदणी कायदा 1908 अंतर्गत प्राधिकरणांची स्थापना, त्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांच्याशी संबंधित तरतुदींचे वर्णन करा.
 प्रश्न 9) प्रॉमिसरी नोटच्या आवश्यक गोष्टींशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) सूट व्हॅल्यूएशन ऍक्ट, 1887 अंतर्गत जमिनीशी संबंधित दाव्याचे मूल्यांकन.
- ब) नागरी प्रक्रिया संहितेचे कलम 34
- क) कोर्ट फीचा परतावा
- ड) मृत्युपत्राची नोंदणी
- इ) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ऍक्ट अंतर्गत अधिकार क्षेत्र

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2017

[Total No. of Pages : 4

[6560]-44

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0809 (E) : International Economic Law

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Bretton Woods Conference is considered to be the founding stone of International Economic Law. In light of the same trace the Origin & Development of International Economic Law.
- Q2) What is GATT? Explain the evolution and significance of it.
- Q3) Define International Business Law? What is the International Sale and Carriage of Goods?
- Q4) Define International Trade Law. Discuss its origin and development.
- Q5) Explain the Permanent sovereignty over Natural Resources with the help of resolution.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) What is International Economic Law? What are the various sources of it.
- Q7) What is the Structure, Powers and functions of BRICS?
- Q8) Explain the International Business Law with reference to CISG (UN Convention on Contracts for International Sale of Goods)
- Q9) Explain the Structure, Powers and Functions of IMF.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Short Notes on: (Any Three)

[3 × 5 = 15]

- a) Structure, Powers and Functions Asian Development Bank.
- b) G-20
- c) Permanent sovereignty Over Natural Resources
- d) Relationship between national and international economic laws
- e) General Exceptions to Article XX and XXI of GATT 1994

